



ционная безопасность как условие эффективной реализации основ конституционного строя. В: Вестник ВИ МВД России, 2007, №4. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/konstitutsionnaya-bezopasnost-kak-uslovie-effektivnoy-realizatsii-osnov-konstitutsionnogo-stroya> (data обращения: 24.08.2020).

38. Станкин А.Н. Конституционно-правовая безопасность: понятие, признаки и соотношение с национальной безопасностью. В: Юридическая наука и практика: Вестник Нижегородской академии МВД России, 2019, №3 (47). URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/konstitutsionno-pravovaya-bezopasnost-ponyatie-priznaki-i-sootnoshenie-s-natsionalnoy-bezopasnostyu> (data обращения: 24.08.2020).

39. Хабриева Т.Я. Правовая охрана Конституции. Казань, 1995.

40. Шуберт Т.Э. Конституционная безопасность: понятие и угрозы. В: Право, 1997.

41. Шуберт Т.Э. Национальная безопасность России конституционно-правовые аспекты. Сравнительно-правовое исследование. В: Право и закон, 2001.

DESPRE AUTORI/ABOUT AUTHORS

Gheorghe COSTACHI,
doctor habilitat în drept, profesor
universitar, Institutul de Cercetări
Juridice, Politice și Sociologice
doctor of law, university
professor, Institute of Legal,
Political and Sociological
Research
e-mail: costachi70@mail.ru

Irina IACUB,
doctor în drept, conferențiar
universitar (i), Institutul de Științe
Penale și Criminologie Aplicată
doctor of law, associate professor
(s), Institute of Criminal Sciences
and Applied Criminology
e-mail: irinaiacub@mail.ru

CZU 340.12

FAZELE DINAMICE, SPAȚIAL-TEMPORALE ALE RĂSPUNDERII JURIDICE

D. BALTAG,
doctor habilitat, profesor universitar
V. DOBÎNDA,
doctorand, ULIM

În literatura de specialitate autohtonă problema etapelor evoluției răspunderii juridice aparține problemelor slab cunoscute sau controversate. Nu există un criteriu unic de clasificare a acestor etape, limitele lor în timp și spațiu. Mai mult decât atât, în manualele de Teorie generală a dreptului, acestei probleme importante, din punct de vedere a teoriei și practicii aplicării dreptului, în general, nu i se acordă atenție. În articolul de față vom încerca să schițăm unele opinii, definiții, concluzii referitor la această problemă.

Cuvinte cheie: răspundere juridică, statut juridic, subiectul răspunderii juridice, faze dinamice ale evoluției răspunderii.

DYNAMIC, SPATIAL-TEMPORAL PHASES OF LEGAL LIABILITY

In the local specialty literature, the issue of the stages of the evolution of legal liability belongs to the poorly known or controversial subjects. There is no unique criterion for classifying these stages, their limits in time and space. Moreover, in the textbooks of General Theory of Law, this important issue, from the point of view of the theory and practice of law enforcement, receives practically no attention. In this article we will try to outline some opinions, definitions, conclusions regarding the above mentioned problem.

Keywords: legal liability, legal status, subject of legal liability, dynamic phases of the evolution of liability.

Introducere. Răspunderea juridică în evoluția sa parcurge mai multe etape, care duc la modificarea statutului juridic al subiectului răspunderii juridice. Acest proces încetează în momentul atingerii scopului răspunderii juridice prin sancționarea făptuitorului. Fiecare etapă de desfășurare a răspunderii juridice materiale îi corespunde o formă procesuală distinctă, or, fiecărei etape de răspundere îi este specifică o consecutivitate a activităților procesuale.

În literatura de specialitate autohtonă, problema etapelor evoluției răspunderii juridice aparține problemelor slab cunoscute sau controversate. Nu există un criteriu unic de clasificare a acestor etape, limitele lor în timp și spațiu.

Mai mult decât atât, în manualele de Teorie generală a dreptului,

acestei probleme importante, din punct de vedere al teoriei și practicii aplicării dreptului, în general, nu i se acordă atenție. Prof. M. Costin, referitor la problema dată menționa următoarele „în concepția noastră, o asemenea teorie, care poate fi elaborată numai de pe pozițiile Teoriei generale a dreptului, trebuie să dea răspuns la problemele esențiale ale răspunderii și anume: ce este răspunderea, ce tendințe de evoluție manifestă aceasta” [6, p. 8].

Așadar, după cum afirmă prof. L. Barac, Teoria generală a dreptului este chemată spre a defini răspunderea juridică, a evidenția tendințele evolutive ale acesteia, evidențierea elementului temporal și organic spațial, deoarece, răspunderea juridică există și dincolo de încălcarea unei norme juridice, pe de o parte, iar, pe de altă parte, vizează și un „construit”, adică ca-



drul furnizat de drept dezvoltării ei [2, p. 156].

Răspunderea juridică - forma cea mai gravă a răspunderii sociale, în opinia lui V. Dvoracec și V. Lupu, este una dintre instituțiile de bază ale dreptului, care îl însoțește obligatoriu în timp și spațiu, ca o garanție a afirmării lui [7, p.299].

Prof. B. Negru subliniază, și noi susținem această opinie, că răspunderea juridică este un *proces dinamic*, care se întemeiază pe o constatare oficială făcută de regulă de organele de stat, deci răspunderea juridică este strâns legată de activitatea organelor statului [10, p.582].

Credem că este justă concluzia autorilor menționați anterior, care văd în răspunderea juridică nu o simplă obligație de a suporta o sancțiune juridică, dar și modalități dinamice de realizare a ei. Apreciem totodată că enunțarea acestei idei nu poate să substituie definiția problemei în discuție, care trebuie să indice și *specificul realizării constrângerii de stat* prin intermediul răspunderii juridice.

Scopul studiului îl constituie analiza tendințelor evolutive ale răspunderii juridice, evidențierea elementului temporal și organic spațial, răspunderea juridică ca un proces dinamic.

Metodele aplicate și materiale utilizate. În vederea realizării studiului au fost folosite mai multe materiale publicate în Republica Moldova și alte state, utilizând metodele tradiționale de cercetare cum ar fi, metoda logică, metoda comparativă, metoda analitică, sinteza și generalizarea.

Rezultate și discuții. Răspunderea juridică și sancțiunea juridică sunt două noțiuni diferite, cea dintâi, formând cadrul juridic de realizare pentru cea de a doua, constituind, în același rând, un *raport juridic de constrângere*. Referitor la coraportul „răspundere juridică”, „raport juridic de constrângere”, prof. L. Barac menționează, după

cum am subliniat anterior că, răspunderea juridică nu poate fi redusă la o simplă obligație, însă ea nu este suficient de definită nici prin asocierea sa la noțiunea de raport juridic de constrângere [2, p. 155].

Analiza diferitor forme ale răspunderii juridice, în diferite domenii ale dreptului, atât sub aspect conceptual, cât și sub aspectul conținutului lor, al materializării lor, ne inspiră ideea și ne conduce la înțelegerea în sensul că, răspunderea juridică reprezintă mult mai mult decât un complex de drepturi și obligații corelative, raportul juridic de constrângere fiind de natură a înlesni mai degrabă înțelesul conținutului raportului juridic de răspundere, decât a-i defini esența. De aceea, vom admite ideea că, *răspunderea juridică este o instituție juridică ce cuprinde ansamblul normelor de drept material și procesual, ce vizează raporturile juridice care se nasc în sfera activității specifice desfășurată de autoritățile publice odată cu nașterea, concretizarea, calificarea, materializarea răspunderii juridice, împotriva tuturor celor care încalcă ordinea de drept, ea reprezintă o instituție juridică cu toate consecințele ce decurg din aceasta și anume: organizare sistematică, principii proprii ce guvernează întreaga instituție elemente spațiale și temporale.*

Răspunderea juridică își atinge scopul său atunci, când fapta ilicită este descoperită de către organele de stat, mai exact, statul va epuiza toate metodele posibile și va recunoaște sau nu va recunoaște faptul săvârșirii faptei ilicite, care la rândul său, va stabili definitiv volumul drepturilor și libertăților făptuitorului. După cum am menționat anterior, pe măsura cunoașterii faptei ilicite se modifică statutul juridic al făptuitorului, dobândind trăsături de statut special.

Modificările în statutul juridic al făptuitorului, aduc schimbarea raportului juridic de răspundere propriu- zis, prin urmare, va evo-

lua și răspunderea. Acest proces încetează în momentul atingerii scopului răspunderii juridice, prin sancționarea făptuitorului.

După cum vedem, discuțiile în jurul acestei probleme sunt asociate cu diferite concepții asupra naturii, esenței și conținutului răspunderii juridice. În legătură cu aceasta, considerăm că este necesar să se facă distincția între *răspundere juridică la nivel prescriptiv (răspunderea normativă)*, privind orientarea comportamentelor umane și funcționalitatea raporturilor juridice conform totalității prescripțiilor normelor juridice (răspunderea juridică dezirabilă, dar niciodată realizată în totalitate) și *răspunderea juridică subiectivă*, care desemnează răspunderea efectiv realizată cu ajutorul prescripțiilor normelor juridice materiale și procesuale.

Răspunderea juridică la nivel prescriptiv, adică răspunderea normativă abstractă este răspunderea prevăzută de sancțiunea normei juridice pentru comiterea anumitor delikte din diferite ramuri ale dreptului.

Prin *răspundere juridică subiectivă*, în opinia noastră, se înțelege obligația persoanei ce a încălcat o normă de drept de a suporta consecințele nerespectării unor reguli de conduită, obligație ce se impune autorului faptei contrare acestor reguli și care întotdeauna, poartă amprenta dezaprobării sociale a unei asemenea conduite. În această interpretare *răspunderea juridică subiectivă* se definește ca obligația celui ce a încălcat ordinea de drept, de a suporta o sancțiune juridică.

Drept criteriu de bază în delimitarea etapelor dezvoltării răspunderii juridice, am luat coraportul dintre gradul de cunoaștere a faptei ilicite de către organul de stat și modificările ce au loc în statutul juridic al delincventului. Din acest criteriu propus, rezultă concluzia că pe măsura cunoașterii faptei ilicite de către organele statului se modifi-



că statutul juridic al delincventului, căpătând trăsături de statut special [1, p. 340].

Luând drept bază criteriul expus anterior, propunem următoarele faze de evoluție a răspunderii juridice: a) apariția răspunderii juridice; b) dezvăluirea răspunderii juridice; c) calificarea faptei ilicite și concretizarea răspunderii juridice și d) realizarea răspunderii juridice [1, p. 340].

Apariția răspunderii juridice în procesul de realizarea a dreptului are loc de regulă numai în cazul încălcării cu vinovăție a normelor juridice în vigoare și este urmată, de regulă, de aplicarea constrângerii de stat prin mijloace corespunzătoare gradului prejudiciabil al faptei ilicite săvârșite. Prin urmare, răspunderea juridică nu se confundă cu constrângerea de stat și, ca atare, nu se poate defini prin elementul specific acestuia, adică prin obligația de a suporta o constrângere.

Făcând această constatare menționăm că, prima etapă a răspunderii juridice *apariția răspunderii juridice* poate fi privită ca o *situație juridică de conflict*.

Normele juridice fac să devină factorul de organizare a acțiunilor umane, iar întrucât omul are latitudinea de a le însuși sau nu, modul în care se pot realiza prin intermediul comportamentului, pot dobândi sens pozitiv de conformare, sau negativ de *neconformare*, aceasta din urmă, prezentându-se la diferite grade. În ambele ipoteze, însă, funcția reglatoare a normelor juridice este evidentă, dar modalitățile concrete, în care ea se realizează sunt cu totul diferite. În timp ce *conformarea* conduitei la anumite precepte ale normelor juridice se face în mod voluntar, benevol, fără a implica intervenția unor forțe coercitive, exterioare individului, ci numai un înalt grad de conștiință civică - *neconformarea*, la fel de voluntară, generează un conflict între individ și societate, care nu

reprezintă altceva decât o formă de manifestare a contradicției dintre interesul personal, materializat în acțiunea individului, contrară conform prescripțiilor normelor juridice și interesul general, concretizat în normele de drept [6, p. 16]. Limitele, proporțiile și remediile unui asemenea conflict sunt stabilite de societate. Ajungem astfel la problema evoluției răspunderii juridice, care nu reprezintă altceva decât cadrul și fazele de rezolvare a acestui conflict.

Deci, situația juridică de conflict apare ca un complex de drepturi și obligații unite printr-o comunitate specifică de natură să genereze în viitor, pe parcursul evoluției răspunderii o pluralitate de raporturi juridice. Nu situația ca atare atrage efectele juridice, opinează A. Cornescu, ci faptul că dreptul obiectiv cere aceasta. Situația socială devine situație juridică prin atribuirea de consecințe juridice [5, p.154-167].

Considerăm că, soluția problemei privind momentul apariției raportului juridic de răspundere trebuie căutată, pe bună dreptate, în modul general de înțelegere a dreptului. Dreptul este un fenomen al lumii obiective ce există independent de voința subiectivă a individului. Dreptul își găsește expresia în lege. În esența lor legile statului (normele juridice pozitive) încă nu constituie dreptul. Ele sunt un proces de cunoaștere a dreptului, un proces de îndepărtare sau apropiere de el [12, p. 141].

Dată fiind deosebirea dreptului de lege, *fapta ilicită* a delincventului constituie nu numai temeiul răspunderii juridice, ci și însuși *momentul de apariție a raportului juridic de răspundere*. Aceasta are loc indiferent de faptul dacă a fost descoperită sau nu fapta ilicită de către organele competente ale statului, a devenit aceasta obiect al dezbaterilor în judecată sau nu. B.T. Bazilev în această privință scria: “nici constatarea producerii faptei ilicite de către persoanele

oficiale competente, nici actul tragerii la răspundere, nici actul aplicării sancțiunii juridice, nici executarea acesteia nu pot naște dreptul statului de a pedepsi omul, în afară de realitatea comiterii faptei ilicite. Răspunderea juridică apare în mod obiectiv, și nu la dorința unor sau altor organe de stat [11, p.90].

Prin urmare, soluționarea problemei își găsește expresie în unitatea gnoseologică, adică în aspectul cognitiv al fenomenului juridic și recunoașterea veridicității lui juridice prin decizia autoritar-volitivă a organului de stat competent sau a persoanei oficiale [13, p.152].

Din momentul comiterii faptei ilicite și până la descoperirea ei, raportul juridic de răspundere deja există ca legătură ideală formal existentă între participanții, ca model al acțiunilor lor viitoare. Soluționarea problemei privind apariția raportului juridic de răspundere rezidă în însuși conținutul raportului juridic dat. Specificul constă în faptul că momentul apariției drepturilor și obligațiilor subiectelor raportului juridic de răspundere poate să nu coincidă cu momentul realizării lor până când nu vor urma acțiunile active ale organelor de stat competente și ale persoanelor oficiale.

Următoarea etapă a răspunderii juridice începe odată cu *dezvăluirea faptei ilicite* și se încheie cu intrarea în vigoare a actului de aplicare a dreptului ce recunoaște faptul comportamentului ilicit al persoanei concrete și determină măsura răspunderii (pedepsei).

Conținutul etapei de concretizare și calificare, în cadrul răspunderii juridice, constă în *obținerea probei și aprecierea faptelor ce dovedesc sau infirmă comiterea faptei ilicite de către persoana concretă, în calificarea faptei ilicite comise și în stabilirea măsurii concrete a răspunderii juridice (sancțiunii)*.

Considerăm că, concretizarea și calificarea, în cadrul răspunderii juridice, logic pot fi subdivizate în două faze: prima - concretizarea



și calificarea *preliminară*; a doua - concretizarea și calificarea *definitivă* legată de pronunțarea deciziei privind cauza.

Anume în aceste faze procesuale se decide definitiv problema cu privire la însemnătatea juridică a faptei ilicite, în mod corespunzător se face concluzia referitor la existența sau lipsa răspunderii juridice și se stabilește definitiv măsura răspunderii. Scopul acestor faze a procesului jurisdicțional este obiectivitatea maximă a cercetării cauzei cu privire la fapta ilicită. De aceea, legislația procesuală stabilește principii unice (în cadrul anumitor aspecte ale procesului de jurisdicție) și mari exigențe pentru calitatea de examinare a cauzelor. La aceste principii procesuale vom atribui, mai întâi de toate, prezumția de nevinovăție, contradictorialitatea, dreptul învinutului la apărare etc. În practica judiciară există exemple, când trimiterea cauzei penale în judecată se făcea fără ca persoanei trase la răspundere penală să i se aducă la cunoștință ordonanța de punere sub învinuire și să i se asigure dreptul de a da explicații asupra acuzațiilor aduse ce se consideră o încălcare a art.6 paragraful 3 lit. a) din Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale [4].

După cum am menționat, *următoarea etapă* a răspunderii juridice începe odată cu dezvăluirea faptei ilicite și se încheie cu intrarea în vigoare a actului de aplicare a dreptului ce recunoaște faptul comportamentului ilicit al persoanei concrete și determină măsura răspunderii. Această etapă este determinată ca concretizare și calificare a răspunderii juridice de către organele de stat sau persoane oficial autorizate [1, p. 340].

Conform opiniei E. Moraru, cea de a doua etapă este o continuare a celei dintâi și se rezumă prin alegerea sancțiunii adecvate, echitabile și proporționale pentru fapta ilicită concretă. În consecință se adoptă

actul de aplicare a legii (hotărârea judecătorească) sau se execută benevol actul de realizare a dreptului [9, p.10].

Precum am menționat anterior, în urma calificării definitive, organul competent de stat pronunță decizia corespunzătoare ce conține măsura concretă a răspunderii juridice. *Intrarea în vigoare a acestei decizii înseamnă finalizarea etapei a treia de evoluție a raportului juridic material de răspundere.*

Dar, etapa concretizării răspunderii juridice nu se finalizează întotdeauna cu pronunțarea deciziei de către organul competent de aplicare a dreptului. Conform regulii generale, decizia cauzei cu privire la fapta ilicită intră în vigoare după expirarea termenului de înaintare a plângerii sau recursului în ordinea stabilită de legislație sau după ce apelul sau recursul nu au fost satisfăcute.

Importantă este și *delimitarea la această etapă a fazelor procesului juridic*, a caracteristicilor spațial-temporale, dinamice ale acestuia. Menirea, conținutul și componența fazelor procesuale sunt suficient de bine redată în cadrul studiilor procesuale ramurale. În plan teoretic general problema respectivă este mai puțin abordată. În opinia noastră putem delimita două mari faze ale procesului juridic: *faza consecutivității logice și cea a prescrierii funcționale.*

Fazele consecutivității logice se fundamentează pe consecutivitatea logică a întreprinderii de acțiuni întru aplicarea normelor de drept. Prima subetapă, de aici, - este cea a identificării circumstanțelor *de facto* ale comiterii faptei; a doua identificarea fundamentului juridic al cauzei: cea de-a treia soluționare a cauzei. În așa fel, *etapa consecutivității logice* este un sistem de operații raționale, îndreptat spre rezolvarea situației existente.

Etapa prescrierii funcționale reprezintă o parte a procesului ju-

ridic caracterizată prin condiții și raporturi procesuale specifice. Fiecare subetapă are sarcini concrete de soluționat și se încheie prin adoptarea unui act concret de aplicare a dreptului. Menționăm că etapa prescrierii funcționale este un cumul dinamic de mijloace, metode, forme reglementate de lege care exprimă sau determină realizarea procedurilor strict procesuale ce asigură consecutivitatea logico-funcțională a acțiunilor concrete orientate spre atingerea rezultatului procesual final condiționat din punct de vedere material.

Putem identifica unele trăsături specifice ale fazei funcționale: a) existența propriilor scopuri și sarcini; b) participanți speciali cu statut juridic specific; c) dinamicitate obiectivă a procesului; d) caracterul specific al acțiunilor întreprinse și al consecințelor cu relevanță juridică generate de către acestea; e) o gama concretă specială de fapte juridice; f) specificul rezultatelor de drept material și consfințirea lor procesuală.

Fazele consecutivității logice sunt caracteristice pentru toate formele procesului juridic, ceea ce nu putem spune despre *etapele prescrierii funcționale*. Presupunem că acestea vor fi determinate, în primul rând, de forma răspunderii juridice concrete care a generat procesul. Cu cât fapta ilicită este cu un prejudiciu mai mare, cu atât mai gravă va fi sancțiunea ce se va aplica făptuitorului, iar în legislația procesuală vor fi mult mai largi posibilitățile de satisfacere a exigențelor procesuale.

Spre exemplu în cadrul procesului penal delimităm: 1) etapa cercetării prelabile, 2) etapa dezbaterilor judiciare și 3) etapa executării sentinței. Faze ale procesului contravențional sunt recunoscute: 1) intentarea cauzelor contravenționale; 2) examinarea cauzelor contravenționale; 3) contestarea și revizuirea expunerilor pe marginea cauzei; 4) executarea



dispozițiilor actului ce stabilește sancțiunea contravențională.

Ultima etapă, finală, a răspunderii juridice începe din momentul intrării în vigoare a actului de aplicare a dreptului, care recunoaște fapta săvârșită ca faptă ilicită și care stabilește cuantumul și forma răspunderii juridice și se finalizează, conform regulii generale, atunci, când sancțiunea stabilită este executată. Această etapă poartă denumirea de etapă realizării răspunderii juridice.

Fiind un act de dispoziție a instanței, actul de aplicare, hotărârea judecătorească este un act procesual emis în formă scrisă, cu caracter individual, autoritar și obligatoriu, adoptat de către instanța de judecată în baza legislației în vigoare, în procesul examinării și soluționării cauzei [3, p. 46].

Specificul acestei etape constă în realizarea statutului juridic special al făptuitorului, adică a unor asemenea drepturi, libertăți, obligații și interese legitime specifice, care limitează statutul juridic general.

Statutul juridic al făptuitorului este condiționat de rolul social negativ al acestuia în societate și de reacția contrară a statului la conduita ilicită. De aici, apare limitarea drepturilor și libertăților generale ale subiecților de drept.

Problema privind momentul finalității procesului răspunderii juridice prin etapa realizării ei este, așa cum am menționat anterior, discutabilă în literatura juridică.

Suntem de acord cu acei autori, care consideră că răspunderea juridică și raportul juridic, ce îi corespunde, se finalizează în momentul ispășirii pedepsei fixate de judecată sau la stingerea antecedentelor penale și reabilitare [8, p.56], adică la etapa realizării răspunderii juridice.

După cum vedem există opinii diferite, referitor la etapa realizării răspunderii juridice. În acest plan considerăm că realizarea răspun-

derii constituie un proces complex, de durată, care vizează realizarea dreptului statului de a angaja răspunderea juridică și a obligației delicventului de a răspunde pentru fapta comisă, realizându-se, ca efect, însuși ordinea de drept încălcată prin săvârșirea acestei fapte ilicite, proces care poate începe după comiterea faptei și până la dispunerea sancțiunii juridice și durează, cel târziu, până la stingerea antecedentelor juridice.

Concluzii. În final, putem trage următoarele concluzii: etapele temporale al evoluției răspunderii juridice sunt:

- *aparitia sau nașterea răspunderii juridice*, prin comiterea faptei ilicite. La această fază are loc transformarea răspunderii juridice la nivel prescriptiv (prevăzută de lege) în răspundere subiectivă a făptuitorului;

- *dezvăluirea răspunderii juridice*, care cuprinde momentul începerii cercetării și până la finalizarea acestei cercetări. Această etapă începe cu apariția raporturilor procesuale între făptuitor și organul competent al statului;

- *concretizare și calificarea răspunderii juridice*. Această etapă este o continuare a celei precedente și se rezumă prin alegerea sancțiunii adecvate, echitabile și proporționale pentru fapta ilicită concretă. În consecință se adoptă actul de aplicare a dreptului (de exemplu, hotărârea judecătorească).

- *realizarea răspunderii juridice*, care începe odată cu aplicarea sancțiunii și se finalizează cu executarea ei. La această etapă drepturile și obligațiile statului și făptuitorului se manifestă prin acțiuni reale pentru materializarea sancțiunii.

Fiecare etapă este, în mod clar, importantă și numai succesivitatea trecerii lor, permite atingerea scopurilor răspunderii juridice (prevenirea delictelor, educarea subiectului de drept).

În funcție de avansarea răspunderii juridice prin etapele expuse

anterior, de asemenea, eficienței activității organelor de ocrotire a dreptului, putem evidenția două noi modalități de răspundere juridică:

- *răspunderea juridică realizată*, această modalitate de răspundere are loc atunci, când a fost depistat făptuitorul, tras la răspundere juridică în legătură cu ce este forțat să suporte consecințele sancțiunii cu caracter personal sau patrimonial;

- *răspunderea juridică nerealizată*, când autorul faptei ilicite nu este identificat sau a dispărut din vizorul organelor competente. Ponderea răspunderii juridice nerealizate depinde de eficiența activității organelor menite să tragă la răspundere juridică făptuitorul.

Bibliografie

1. BALTAG, D. Teoria răspunderii și responsabilității juridice. Chișinău: Tipografia Centrală, 2007. 440 p.
2. BARAC, L. Elemente de teoria dreptului. București: All Beck, 2001. 384 p.
3. BELEI, E. Efectele juridice ale hotărârilor judecătorești. În: Revista Națională de drept, 2010, nr. 2, p.46-49.
4. Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale. În: Tratatul Internațional Nr. 1 din 30.12.1998 art Nr: 342.
5. CORNESCU, A. V. Cornescu. Crearea, modificarea, stingerea și uzajul drepturilor subiective. În: Analele Universității „C. Brâncuși”, Târgu Giu, Seria științe juridice, nr. 1, 2011. p. 154-167.
6. COSTIN, M. Răspunderea juridică în dreptul R.S.R. Cluj: Dacia, 1974. 220 p.
7. DVORACEK, V., LUPU, Gh. Teoria generală a dreptului. Iași: Ed. Fundației „Chemarea”, 1996. 540 p.
8. GARBUZ, C. Noțiunea realizării răspunderii penale și forme specifice de realizare. În: Revista Națională de drept, 2014, nr. 2, p.52-59.
9. MORARU, E. Modalitățile tragerii la răspundere juridică a statului și reprezentanților săi. În: Legea și viața, 2015, nr. 5, p.10-17.



CZU 339.543:342.9

10. NEGRU, B., NEGRU, A. Teoria generală a dreptului și statului. Chișinău: Tipografia centrală, 2017. 632 p.

11. БАЗЫЛЕВ, Б. Т. Юридическая ответственность. (теоретические вопросы). Красноярск: Изд-во Красноярского института. 1985.120с.

12. БАЛТАГ, Д., БАЛТАГА, Е. Общая теория права. Курс лекций. Кишинев: Centrul editorial ULIM, 2009. 396 с.

13. ТОКАРЕНКО, В. Юридическая ответственность (вопросы теории). Кишинев: Сириус, 2002. 152 с.

Informația despre autor:
Information about author:
Dumitru BALTAG,
dr. hab., prof. univ., ULIM

Dumitru BALTAG,
dr. hab in law, university professor
e-mail: dumitrubaltag@gmail.com

FIUM
tel.: 069140988e-mail:
dumitrubaltag@gmail.com
tel.: 069140988

Vasile DOBÎNDA,
doctorand, ULIM
Vasile DOBÎNDA,
Phd student

e-mail: vasiledobinda78@gmail.com
Free International University
of Moldova

tel.: 069150123
e-mail: vasiledobinda78@gmail.com
tel.: 069150123

REFLECȚII ASUPRA RĂSPUNDERII ADMINISTRATIVE A FUNCȚIONARILOR VAMALI (PUBLICI) -ASPECTE LEGISLATIVE ȘI DOCTRINARE

Sergiu BODLEV,
asistent universitar din cadrul Universității de Stat B.P.Hasdeu
din mun.Cahul

Răspunderea nu este un concept care aparține doar dreptului. Adevărul dat se regăsește sub diferite sensuri și în filosofie, etică și religie, dar ce este comun tuturor acestor domenii este faptul că răspunderea este strâns legată de viața socială în ansamblu. Răspunderea juridică este parte a răspunderii sociale.

În articolul dat sunt expuse, cercetate și analizate atât reglementările legale, cât și răspunderea administrativ-disciplinară, administrativ-contravențională și administrativ-patrimonială a funcționarilor (publici) vamali pentru eventualele abateri care pot interveni legate de executarea obligațiilor de serviciu.

Cuvinte-cheie: funcționar vamal, răspunderea administrativ-disciplinară, administrativ-contravențională, administrativ-patrimonială, autoritate vamală, autoritate publică, contencios administrativ etc.

Sergiu BODLEV,
university assistant from the B.P.Hashdeu State University in Mun. Cahul

Liability is not a concept that belongs only to the law. The truth given is found in different meanings also in philosophy, ethic and religion, but what is common to all these areas is that responsibility is tightly linked to social life as a whole. Legal liability is part of social responsibility as a whole.

In the given article are exposed, investigated and analysed the legal regulations, as well as the administrative-disciplinary, administrative-contravenational and administrative-heritage liability of customs (public) officials, for any misconduct that may occur in the execution of service bonds.

Keywords: customs officer, administrative-disciplinary, administrative-contraventions, administrative-heritage, customs authority, public authority, administrative litigation, etc.

Câteva considerații preliminare în legătură cu noțiunile de funcție publică și funcționar public. Legea nr. 158/2008 Cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public și Legea 302/2017 Cu privire la Serviciul vamal reglementează regimul general al raporturilor juridice dintre funcționarii publici (vamali) și stat, prin autoritățile și instituțiile publice ale administrației publice centrale, denumite raporturi de serviciu.

În accepțiunea Legii, funcționarul public este o persoană fizică numită, în condițiile legii, într-o funcție publică. Dat fiind

faptul că cele două noțiuni au făcut, adesea, subiectul dezbaterilor în rândul doctinarilor, amintim, pe scurt, câteva opinii doctrinare. În doctrina de specialitate s-a apreciat că în ceea ce privește noțiunea de funcție publică, în reglementarea actuală există probleme de terminologie juridică, considerând că această noțiune se cere a fi definită, în general, la nivelul tuturor puterilor publice din stat, întrucât ea nu reprezintă doar apanajul puterii executive, urmând a fi particularizată la nivelul administrației publice, ca funcție publică de autoritate. [5, p. 49–54.]

În ceea ce ne privește, apreciem